

ENDAGAANO EMPYA III

Endagaano Empya III: Ebyokusomako

Eby'okuwandiiko —

EKIBIINA #1:

- I. Enyanjula y'essomo.
- II. Ebaluwa z'omu busibe.

EKIBIINA #2:

- III. Ebaluwa Zabasumba.
- IV. Ekanisa ey'omulembe ogwokubiri: Enyanjula.

EKIBIINA #3:

- IV. Ekanisa ey'omulembe ogwokubiri. (okwongerako)
- V. Obukristaayo obwedde mu bayudaaya abakkiriza.

EKIBIINA #4:

- VI. Okusituuka kw'okuyiganyizibwa no.

EKIBIINA #5:

- VI. Okusituka kw'okuyiganyizibwa ne Gnosticism. (okwongerako)
Ekigezo.

ENDAGAANO EMPYA III

Endagaano Empya III: Ekigezo

Eby'okuwandiko —

Obubonero 20 byoyinza okufuna mu bibuuzo bino

- 1) Nyonyola engeri ebaluwa z'omubusibe gyezikwatagana nendala (olup. 376).
- 2) Nyonyola ekyabawo mu 70 A.D. nebyeyongera okusingira (olup. 384).
- 3) Yogera ku gnosticism: ki kye kiri ne lwaki kiri uti kizibu (pp. 387,389)

Obubonero 10 bwoyinza okufuna mu bibuuzo bino

- 1) Waayo ensonga enkulu emu eyasobozesa ekitabo kya Baefeso okubamu (Emp. 376,377).
- 2) Onesimo ateggeeza ki era yali ani? (olup. 378)
- 3) Emilamwa emikulu egyebaluwa zabasumba giluwa? (olup. 379)
- 4) Ekitabo kya Yakobo kifanana kitya? (olup. 384)
- 5) Ekitabo kya Baebulaniya kifanana kitya? (olup. 385)
- 6) Mulamwa ki omukulu era lunyiriri ki olukulu olwa 1 Petero? (olup. 390)

ENDAGAANO EMPYA III

I. Enyanjula yessomo.

Eby'okuwandiiko —

Ensengeka Yamassomo Gendagaano Empya:

Era nga ensengeka yamassomo gendagaano Enkadde, tetugenda kusobola kuyiga ndagaano mpya yona mu massomo agasengekebwa emirundi esatu mubufunze. Ekirubirirwa kyazze kwe kunonyereza ebiri mu ndagaano empya, okubitegeka, nokuyiga emilamwa emikulu awamu, ate era nemitwe gy'okuyiga egilondebwamu egyejawulo.

Oluvanyuma lw'okumaliriza amassomo gano asatu, tuba tusobola okutegeeza amakulu gendagaano empya awamu. Era tujja kuba nga tusobola okukitegeeza ku mutendera ogusingawo, ku bitundu ebimu ebyenjawulo ne by'okuyiga mu ndagaano empya.

Ekirubirirwa kyaffe kwe kwongera okuyiga endagaano empya nga tutekawo enkola ey'okutegeera ebitabo 27 ebyendaagano empya nga byona awamu ateera nga ebitundu kinakimu.

Amassomo asatu Agendagaano Empya:

Endagaano Empya I: Enjiri ne Yesu Kristo. Muno mulimu Mataayo, Makko, Lukka ne Yokaana .

Endagaano Empya II: Okuzaalibwa kwe Kanisa. Omutendera guno gulimu okuyiga ebikolwa. Barumi, 1 ne 2 Bakolinso, Bagalatiya, ne 1 & 2 Basesalonika.

Endagaano Empya III: Okweyongeyongera kwe Kanisa. Omutendera guno gulimu abaluwa z'omubusibe, ebaluwa zabasumba, ebaluwa za bonna ne Baebulaniya.

Amassomo gakolebwa nga gesengekebwa. Bwotomaliriza bikozebyamassomo byona okuva ku ssomo erisooka, olwo tandiika essomo 2 ng'ova we wakomye ku ssomo 1. Era bwekiri ne ng'otandiika essomo 3 (ku nsonga eno essomo 3 lilina ebikozebwa bitano okusinga abamu byebasubira ne bayita ku massomo agasooka).

ENDAGAANO EMPYA III

A. Ebiri mu ssomo lino.

Eby'okuwandiiko —

1. Essomo lino likuwa okwonyereze kwe byeyongera yongera mu Kanisa yendagaano empya, nga bweyabeera era nekolera mu nsi yabarumi.
2. Tujja kuyiga emitendera egidako:
 - a. Ebaluwa "z'omubusibe" (Baefeso, Bafiripi, Bakolosaayi ne Firemoni).
 - b. Ebaluwa zekisumba" (1 ne 2 Timoseewo ne Tito).
 - c. Omulembe gwe Kanisa ogw'okubiri.
 - d. Obukristaayo obwedda obwasooka mu bayudaaya abakiriza Yakobo, Baebulaniya).
 - e. Okusituka kwo kuyiganyizibwa no (1 ne 2 Petero, 1, 2, 3 Yokaana, Yuda ne Kubikulirwa).

Bya Muwandiisi:

Kubanga lino lyessomo ery'okusatu mu nsengeka, lino lilina kutandiikira we wakonnye mu ssomo lyendagaano empya.

Mu kusubira nti wayinza okubawo ebikozesebwa ebitanamalwako mu massomo abiri agayise, essomo lino likoledwa mu ngeri nyimpi okusinga amassomo abiri agendagaano empya agayise.

ENDAGAANO EMPYA III

II. Ebaluwaz'omukomera.

Eby'okuwandiiko —

A. Okukwatibwa kwa Paulo n'okusibibwa.

1. Okukwatibwa kwa Paulo (laba Bik 21:27-36).
 - a. Paulo bamukwatira mu Yerusaleemu oluvanyuma lw'okumaliriza olugendo lw'obuminsani bwe obwokusatu.
 - b. Yavunanyizibwa okuyingiza munagwanga mu Yekaalu eyali eyabayudaaya bokka.
 - 1) Kino kyaletawo akavuyo.
 - 2) Ndowooza kyasibwemu nyo amanyi abayudaaya bali benyini abayiganya mu asiya entono (laba Bik 20:16-19).
 - 3) Okusingira dala okuvunanibwa kwokumibwamu amaanyi olwendowooza yokugaba Paulo gyeyalina eri abamawanga (Bik 21:17-26; Bag 2:1-10).
 - 4) Paulo yali agezaako okumenya asule wansi ebisenge ebyali byawula abayudaaya na bamawanga (Bef 2:14; Bag 3:28).
2. Okusibibwa kwa Paulo (laba Bik 23:23-26:32).
 - a. Oluvanyuma lw'okusibibwa kwa Paulo mu Yerusaleemi, yatuwalibwa ekayisaliya gyeyamala emyaka ebiri nga musibe Bik 24:27).
 - b. Paulo oluvanyuma yatwalibwa eRuumi gyeyasibirwa mu yumba okumala enyaka ebiri (Bik 28:16, 30, 31).

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiko —

B. Enkolagana ezabanga wakati we baluwa z'omukomera.

- 1. Ebaluwa zona zawandiikibwa okusinzira mu komera (newankubadde kisoboka nti zawandiikibwa mu biseera by'okusibwa kwa Paulo mu kayisaliya, obukakafu bulabika okusonga ku kusibibwa mu fuumi) (laba Bef 4:1; 6:20; Baf 1:12-14; Bak 4:10, 18; ne Firemoni 1, 9, 10, 13, 23).
- 2. Aboluganda benyini baali wamu ne Paulo mu baluwa zonna.
 - a. Makko, Dema Alisutaluweko, Luka, Epafuladito (Bak 4:10, 14; Firemoni 23, 24).
 - b. Waliwo eyakwalanga amabaluwa (Tukiko) (laba Bef 6:21; Bak 4:7; Firemoni 10; ne Bakol 4:9).
- 3. Ebirumu ebifanagana bisangibwa mu bitabo (nadala mu Baefeso ne Bakolosaayi).
 - a. Kristo omutwe (Bef 1:22, 23; Bak 1:18, 19).
 - b. Okwambula n'okwambala (Bef 4:22-25; Bak 3:5-14).
 - c. Ebiragiro ebikwata ku nkolagana mu maka (Bef 5:21-6:9; Bak 3:18-4:1).

C. Ekitabo kya Baefeso.

- 1. Emitwe emikulu mu baefeso.
 - a. Emikisa (obuyinza) gy'abakristaayo (esuula 1-3).
 - b. Obuvunanyizibwa bw'omukristaayo (esuula 4-6).
 - c. Ebetundu bino ebibiri era biyinza okunyonyolebwa nga okuyigiriza (esuula 1-3), ate ne bikolwa esuula 4-6).

ENDAGAANO EMPYA III

2. Okuyonyola kwe mitwe emikulu okusingawo okwa Baefeso (kwesigamye ku kutegeka kwe kitabo kya watchman Nee).¹
 - a. Ekyama ky'okutuula (esuula 1-3).
 - 1) Ekifo ky'obuyinza.
 - 2) Twazukirira wamu ne Kristo.
 - b. Ekyama ky'okutambula (Bef 4:1-6:9).
 - 1) Ekikolwa ky'obutukirivu.
 - 2) Kristo abeera mufu (Bag 2:20).
 - c. Ekyama ky'okuyimirira (Bef 6:10-24).
 - 1) Okwolesa/okulaga obuyinza.
 - 2) Okumeggana kwaffe kwa mwoyo, era namanyi gaffe nobuyinza bwaffe bwa mwoyo.
3. Omulamwe omukulu mu Baefeso Enkola y'okubera mu bulamu bwelikristaayo mu batatya Katonda.
4. Omulamwa ogunokubiri mu Baefeso Obutataya Katonda tekwesigamye ku bantu, naye kwesigamye ku manyi amabi agakozesa abantu (eky'okulabirako mu 2:2, “ngokukola kwomukulu wamanyi agomubanga”).

D. Ekitabo kya Bafiripi. (Emitwe emikulu awamu mu Bafiripi.)

1. Ekitundu 1 - Okwogera nokulamusa (Baf 1:1,2).
2. Ekitundu 2 - Okwebaza nokusaba (Baf 1:3-11).
3. Ekitundu 3 - Ebirungi ebyava mu kusibibwa kwa Paulo (Baf 1:12-26).
4. Ekitundu 4 - Okutuma abalala gyebali kunyonyolebwa (Baf 1:27-2:18).
5. Ekitundu 5 - Okutuma abalala gyebali kunyonyolebwa (Baf 2:19-30).

Eby'okuwandiiko —

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiko —

6. Ekitundu 6 - Ebiragiro byeyongera nokusomoza (Baf 3:1-4:9).
7. Ekitundu 7 - Postscript: Response in appreciation for gift (Phil 4:10-19).
8. Ekitundu 8 - Okulonda (Baf 4:20-23).

WETEGEREZE: omulamwa omukulu mu Bafiripi guli sanyu mu Kristo wakati mu kubonabona.

E. Ekitabo kya Bakolosaayi.

1. Emitwe emikulu mu Bakolosaayi.
 - a. Okulamusa nokusaba (Bak 1:1-14).
 - b. Mukama era nobuwereeza bwa Kristo (Bak 1:15-2:23).
 - c. Okuzamu amaanyi okuberawo okusinzira ku Kristo mukama (Bak 3:1-17).
 - d. Enkolagana mu maka (Bak 3:18-4:1).
 - e. Ebiragiro ebisembayo n'okubulira (Bak 4:2-18).
2. Omulamwa omukulu mu Bakolosaayi Yesu Kristo mukama era omununuzi.

F. Ekitabo kya Firemoni.

1. Elinya Onesimo litegeza 'okugasa' wetegereze Paulo engeri gyakozesa (okozesa elinya lye namakulu okukyusibwa)mu lunyiiriri.10, 11.
2. Obuwangwa namateeka mu biseera ebyo kwali nti buli muddu yena bwaduka ne bamuzula alina okukomererwa.
 - a. Tulina okusoma Firemoni ngatulina okutegeera kuno.
 - b. Tukiraba nti Firemoni balwa bu balwa ya kwegayirira.

ENDAGAANO EMPYA III

Ekyokubaganyako Ebirowoozo

Eby'okuwandiiko —

Yogera ku ngeri mwoyinzira okukozeseza Firemoni okuyiga baibuli ku kirowoozo ky'okwegayirira.

III. Ebaluwa zekisumba.

Omuwandiisi Kyakyogerako:

1 ne 2 Timoseewo ne Tito biyitidwa 'ebaluwa zekisumba' olwokusimba enyo esila ku biragirowoozo nemirimu gya basumba (abakulembeze boma kanisa mu bitundu).

A. Emiramwa gya nabaluwa gekisumba.

1. Awamu n'omulamwa gwekisumba" waliwo emiramwa egikwata ku kwekuuma enjigiriza enkyamu n'okwekuuma eri ebikolwa byensi mu Kanisa.
 - a. Enyigiriza enkyamu (laba 1 Tim 1:3-11; 3:14-4:5; 6:3-10; 2 Tim 3:1-17; 4:1-4; ne Tito 1:10-16).
 - b. Ensi (laba 1 Tim 4:1-5; 6:17, 20; 2 Tim 2:16; 3:1-4; 4:10; ne Titos 2:11-13; 3:9)

B. Ekitabo kya 1 Timoseewo.

1. Emitwe emikulu mu 1 Timoseewo.
 - a. Okulamusa n'okwanyula (1 Tim 1:1-20).
 - b. Okugumya n'okubulirira (1 Tim 2:1-6:19).
 - 1) Okusaba (1 Tim 2:1-8).
 - 2) Abakazi (1 Tim 2:9-15).
 - 3) Abalabirizi na badikoni (1 Tim 3).
 - 4) Ebibi ebigenda okubawo (1 Tim 4:1-5).

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

- 5) Empisa nebyogerebwa mwereeza (1 Tim 4:6-16).
 - 6) Banamwandu (1 Tim 5:1-16).
 - 7) Abakadde (1 Tim 5:17-25).
 - 8) Abowereeza (1 Tim 6:1-16).
 - 9) Abagagga (1 Tim 6:17-19).
 - c. Okumaliriza (1 Tim 6:20, 21).
2. Omulamwa omukulu nolunyiriri olukulu olwa 1 Timoseewo.
- a. Omulamwa omukulu - okuzamu amanyi namagezi agaweebwa eri omuwereeza akyali omuto kubikwatagana ne ntegeka ye kanisa nenyisa y'omuntu nomulimu gw'omuwereeza.
 - b. Olunyiriri olukulu - 1 Tim 3:15, “Fumitiriza kubintu bino, wewereyo dala wena gye biri, olwono okuyitira kwo kulyoke kulabike eri bona.”

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri 1 Tim 3:15 gyanakozesebwa nga olunyiriri olukulu okumaliriza ekitabo kya I Timoseewo.

D. Ekitabo kya 2 Timoseewo.

- 1. Emitwe emikulu egya 2 Timoseewo.
 - a. Okulamusa n'okwanjula (esuula 1).
 - b. Okuzamu amanyi mokubirilira (esuula 2).
 - 1) Okwewaayo nokugumikiriza (2 Tim 2:1-13).
 - 2) Amagezi agawe bwa omuntu (2 Tim 2:14-26).

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

- c. Ebiribaawo n'okwetekateka (esuula 3).
 - d. Okukutira okuba ng'abulirira (2 Tim 4:1-8).
 - e. Okubulirirwa (2 Tim 4:9-22).
2. Omulamwa omukulu n'olunyiriri olukulu olwa 2 Timoseewo.
- a. Omulamwa omukulu - okwongera okuzamu omuntu amanyi nokuwa omuwereeza akyali omuto amagezi.
 - b. Olunyiriri olukulu - 2 Tim 4:5, “Tunula mu bintu byona, bonabonanga, kolanga omulimu gw'omubulizi wenjiri, tukiriza obuwereeza bwo.”

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri 2 Tim 4:5 bwekinakozesebwa nga olunyiriri olukulu okumaliriza ekitabo kya 2 Timoseewo.

E. Ekitabo kya Tito.

- 1. Omutwe omukulu mu Tito.
 - a. Okulamusa (Tit 1:1-4).
 - b. Ebiragirowo (Tit 1:5-2:15).
 - 1) Okulonda abakadde (Tit 1:5-16).
 - 2) Ebiragirowo ebyenjawulo eri ebibinja ebyejawulo (Tit 2:1-15).
 - c. Ebiragirowo ebisembayo okubera mu bulamu obw'okutya Katonda (Tit 3:1-11).
 - d. Okubulirirwa (Tit 3:12-15).

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiko —

- 2. Omulamwa omukulu nolunyiriri olukulu mu Tito.
 - a. Omulamwa omukulu - okuwebwa amagezi nokuzamu amaanyi ku bikwata ku buvunanyizibwa bwokuwereeza n'okubeera mu bulamu obutya Katonda.
 - b. Olunyiriri olukulu - Tit 1:5; 2:11; 2:15; 3:8, “Ebyo bibulire nga...”

Eky'okubangayako Ebirowoozo

Yogera engeri Tito 1:5, 2:1, 2:15, ne 3:8 bwebiyinza okukozesebwa okumaliriza ekitabo kya Tito.

IV. Ekanisa y'omulembe ogwokubiri.

A. Ekiyigibwa mu byafaayo.

- 1. Nga tetunalowooza ku kuyiga kulala kwona okwebitabo byendagaano empya gyetuyisemu, tulina okunyweza eby'okuyiga mu byafaayo.
- 2. Mu biseera ebitabo nga 1 Petero ne 1 Yokaana we byawandikirwa omulembe ogwabakristaayo ogwasooka gwali guwa kubo eri omulembe ogwokubiri
 - a. Omulembe ogunasooka gwalabikira ku byewunyo, amanyi nobuyinza, Buli kintu kyali kipya era nga kironkofu.
 - b. Omulembe ogw'okubiri gwatandiika nebintu ebyenjawulo ebiraga okukyuka era ebyakyusa ebyali bitunulibwa nokunyweze obulamu bwe kanisa. Twagala mubufunze tuyige enjawulo ze bintu bino nebibivamu.

B. Okwamukanisa kwa bakristaayo nediini yabayudaaya okwasembayo.

- 1. Ekanisa yabakristaayo yatandiika nga ekanisa yabayudaaya. Enjiri yatwalibwa ngakyekisokera dala eri abayudaaya. Mu nsi ya Baruumi, obukristaayo obwasooka bwalowozebwa akatundu ke diini ya bayudaaya.

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

2. Ekanisa ey'omulembe ogwasooka yasembeza obuwangwa bwekiyudaaya era yamegama nyo okukiriz ekanisa okufuka eya bona (laba Bag 2). Olutalo lwali mu ngeri yangeri ki gyenekolagana okuyingira mu diini yabayudaaya.
3. Ekanisa ey'omulembe ogw'okubiri yeyongera okufuka eyo era enyo okuba eya bonna.
 - a. Yasisinkana olutalo olupya. Mu kifo ky'okunonya engeri gyeyinza okukolamu okuyingira mu diini yabayudaaya yamonya kuubo lya kweyawula ku diini yabayudaaya (Baf 3:2).
 - b. Wamu n'olutalo luno olupya, majayo nate olutalo olusinga olwo. Ekanisa eyabona empya, yaleeta ebizibu ebirala ebikwatagana ne bikolwa byensi.

C. Entandiikwa yokuyiganyizibwa abaruumi.

1. Ekanisa eyekyasa ekisooka yafuna nyo okuyiganyizinga kuva mu bayudaaya. Ensi ya barummi balaba ekanisa nga akatundu kediini ya bayudaaya erate batisibwa oba okugifako.
2. Mu mulembe ogw'okubiri ekanisa nefuuka eyabona. Yatandiika okutisa nokukwata ku buyinza namanyi wona.
3. Omulundi gumu ekanisa y'omulembe ogwokubiri yatandiika okulumba ensi ya baruumi, nabaruumi nebatandiika nate okulwanagana nabo. Eno ye yali entandiikwa yokuyiganyizibwa okunene okwe kanisa.

D. Okufa kwabatume ne 'mpagi' z'omulembe gwekanisa eyasooka.

1. Ekanisa ey'omulembe ogwasooka yalina edala lyo buyinza obw'obutonde. Abakulembeze bayo batambula ne bayogera ne Kristo. Balabira dala okufa, n'okuzukira era nokutwalibwa kwa Yesu mu gulu.
2. Nga abasinga obungi ku bantu bano bafudde, kyayongera okubera ekyangu era ekyangu okutabutabula amazima obulimba bwafuuka ekizibu ekyeyongera enyo. Okukanga kwe njigiriza enkyamu kweyongera okufuuka enyo nyo okuliwo.

ENDAGAANO EMPYA III

E. Okuzikirira kwa Yerusaleemi mu 70 oluvanyuma lw'okuzaalibwa kwa Kristo.

1. Omulembe gwa bakristaayo abasooka basanyukira omukisa g'okukolagana ne diini ya bayudaaya. Omukungu mu kifo ekikulu mu barumi mu myaka egyo egyeda yatekawo omutindo gwe dembe lyediini.
2. Nga ekanisa ey'omulembe ogwokubiri etandiise okukolawo ebyayo, yalaba okuyiganyizibwa okuva mu Ruumi okuyiganyizibwa kwo kweyongera ekifo kya abarumi eky'okusasira abayudaaya bwe kyatandiika okwononeka.
3. Ku nkomerero, Yerusaleemi ne Yekaalu byazikirizibwa.
 - a. Newankubadde nga kino kyayongera okubunyisa enjiri (olw'okusasanyizibwa kwa bakristaayo), era nakyo kyongide ku kweyongera kwe nyigiriza enkyamu nadala mu kitundu kya esikatoloje (ebiro byankomerero).
 - b. Abakristaayo bongi nyo baali balindirira okudda kwa Kristo amangu enyo dala. Bakwataganya okudda kwe n'okuzikirira kwa Yekaalu. Bwatakomawo okuvanyuma lwekyo, ne kilia okutabuka, okubusabuusa, ne'nsobi, ebyaleeta enyigiriza enkyamu.

V. Obukristaayo obwaluno mu bayudaaya abakiriza.

A. Ekitabo kya Yakobo.

1. Enfanana yekitabo kya Yakobo.
 - a. Ekitabo kya Yakobo yemu ku baluwa ye ndagaano empya eya bonna. Ya bonna mu ngeri yoyo gweyawandikirwa. Song'ate okufanana ne Baebulanya, erabika okuba nga yawandiikirwa bakristaayo abayudaaya (laba Yak 1:1).
 - b. Ekitabo kye Yakobo era kimu ku baluwa zendagaano empya eziri mu bikolwa. Kitunulira bikolwa ebikolebwa mu kukkiriza. Kiteeka esira ku bikolwa ebirongoofu ebiva mu kuyigiriza kwe diini (Yak 1:27).

ENDAGAANO EMPYA III

2. Emitwe emikulu mu Yakobo.

- a. Ebaluwa eno birowoozo ebyakunganyizibwa ebitalina mukutu mutunyu mu bigwa. Song'ate omulamwa gwo gutegerekeka. Ebaluwa eteka esira ku bukristaayo obwamazima nobukristaayo obukyamu.
- b. N'olwekyo tujja kugobanya ekitabo okusinzira ku mitwe gy'okuyiga gino ebiri.
 - 1) Eddiini eyamazima.
 - 2) Ediini eyobulimba.

3. Omulamwa omukulu ne nyiriri enkulu mu Yakabo.

- a. Omulamwa omukulu - okukkiriza okuliko ebikolwa kulabika era kukakasibwa olwebikolwa byakwo. Ediini ey'obulimba erabikira ku kwatula kwayo okw'okukkiriza okutaliko bikolwa byenyini.
- b. Enyiriri enkulu - Yak 1:27 ne Yak 2:26; "Okukkiriza okutaliko bikolwa kufu."

Eky'okubanganyako Ebirowoozo

Yogera engeri Yok 1:27 ne 2:26 gyebinakozesebwa okumaliriza ekitabo kya Yakobo.

B. Ekitabo kya Baebulaniya.

1. Enfanana yekitabo kya Baebulaniya.

- a. Okufanana ne Yakobo, Abaebulaniya kirabika okuba ebaluwa eyawandiikirwa abayudaaya abakristaayo (laba Beb 1:1).
- b. Ekisinga okutekebwako esira mu Katabo kino, bwe bugulumivu bwe ndagaano empya nga ekolagana ne ndagaano enkadde. Ekigambo okusinga kikozebwa emirundi II mu kyetuyiga muno.
- c. Endagaano "esinga' elina okwegombewwa. Ekitabo kinonya okukitangaaza obulungi nga bwekizamu amaanyi abayudaaya abakristaayo okweyongera mu Kristo no butada kugwe nate mu diini yabayudaaya.

Eby'okuwandiiko —

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

2. Emitwe emikulu mu Baebulaniya.
 - a. Kristo asukulumye era gwe mutwe gwendagaano esinga obulungi (Beb 1-10:18).
 - 1) Enyanjula (Beb 1:1-4).
 - 2) Engeri ezenjawulo Kristo "mwasukulumide enyo" (Beb 1:5-7:28).
 - 3) Engeri ezenjawulo endagaano empya mwesingira obulungi endagaano enkadde (Beb 8:1-10:18).
 - b. Obulamu bwebikolwa by'okukkiriza (Beb 10:19-13:17).
 - 1) Enyinyonyola neby'okulabirako (Beb 10:19-12:4).
 - 2) Empisa zabakristaayo (Beb 12:5-11).
 - 3) Eneyisa n'obulamu bwabakristaayo (Beb 12:12-13:17).
 - c. Okumaliriza (Beb 13:18-25).
3. Emiramwa emikulu ne nyiriri zabaebulaniya enkulu.
 - a. Emilamwa gyabaebulanyiya mu Baebulaniya.
 - 1) Okubonabona (Beb 2:9-18).
 - 2) Okuwumula (Beb 4:1-11).
 - 3) Obwakabona (Beb 3:1-11; 5:1-10; 7:1-8:6).
 - 4) Obugulumivu bwa Kristo nendagaano empya (laba wagulu).
 - 5) Okukkiriza (esuula 11).
 - b. Enyiriri enkulu - Beb 1;1, 2; 3:1; ne 8:6; "Ye mutabaganya we ndagaano esinga obulungi..."

ENDAGAANO EMPYA III

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Eby'okuwandiiko —

Yogera engeri Beb 1:1,2, 3:1, ne 8:6 gyebinakazesebwa okumaliriza ekitabo kya Baebulaniya.

VI. Okusituuka kwokuyiganyizibwa n'okudulirwa.

A. Okukanga okwasinga obunene mu myaka gyekanisa eyendagaano empya edda, kwali kuyiganyizibwa.

1. Okuyiganyizibwa.

a. Okuyiganyizibwa kwa baruumi okutongole.

1) Obufuzi bwa Nero (64-68), Ruumi yakola enkola yokuyiganya abakristaayo mu entongole.

a) Nero yanenya abakristaayo olw'omuliro ogwa yokya Ruumi mu 64 oluvanyuma lw'okuzaalibwa kwa Kristo.

b) Abakristaayo bakolebwa obubi, babakomerera era ne babakozesa nga toki ekiro okumulisa enimiro zabwe.

2) Obufuzi bwa Domitiyaani (mu myaka gya 90).

b. Okuyiganyizibwa kwekiyudaaya kweyongera.

1) Okuyiganyizibwa kwe kiyudaaya kweyongera era nga nokuwangula n'okubunya enzikiriza yekikristaayo bwe ye yongera okukala.

2) Ediini yekiyudaaya nobukristaayo byeyongera okukula era nebyeyongera okwemukana.

3) Abayudaaya banyoma abakristaayo abatenyigira mu lutalo kulmanyisa barumi (66-70).

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

c. Okuyiganyizibwa okwa maanyi.

- 1) Mu kiseera ky'ekkanisa ey'omulembe ogw'okubiri, Abakristaayo bakyaayibwa buli omu. Okuyiganyizibwa n'okubonabona byaali ebintu ebiri ennyo mu bulamu bw'Omukristaayo.
- 2) Nekiba nti mu bitabo by'Endagaano Empya ebisembayo waliwo omulamwa gw'okubonabona ku lwa Kristo ogweyongera okugenda mu maaso. Okunyonyola, okuwagira, n'okuzaamu amaanyi ebikwaatagana ku kubonabona byogerwako mu bitundu bingi eby'ebitabo bino.

2. Gnosticism.

a. Okunyonyola Gnosticism.

- 1) Gnosticism kigambo ekissa essira ku "kutegeera."
- 2) Kigamba nti okuyita mu ngeri y'okubikkulirwa okw'omwoyo omuntu asobola okufuna okutegeera okunavaamu emirembe n'obumu ne Katonda (obulokozi okuyita mu kutegeera kw'omuntu nti Katonda).
 - a) Emirundi egisinga enkola y'okufuna okutegeera yatandika mu ngeri ya kyaama.
 - b) Gnosticism kigambo ekissa essira ku kimanyibwa okuyita mu kubikkulirwa okw'omwoyo. Kukimanyi nti okukkiriza kuli wansi wa "kutegeera."
 - c) Ab'endowooza eno eya gnosticism baakolawo obubinja obw'ekyaama obwa bantu abeyita Abakristaayo nebatandikawo enjigiriza nyingi enkyaamu mu kkanisa.

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

- 3) Ab'endowooza eno eya gnosticism bakkaatiriza nti buli kintu ekiri muni kyayononeka.
 - a) Enjigiriza eno ekkiriza nti okutondebwa kw'ensi yali nsobi era nti Katonda ow'Endagaano Enkadde wa njawulo ku Katonda Yesu gweyagamba nti ye Kitaawe.
 - b) Nekiba nti, newankubadde ab'enjigiriza eno bagamba nti Yesu Kristo mungeri emu Mulokozi (obulokozi okuyita mu kuyigiriza kwe), tebakkiriza nti Yesu yayambala Omubiri kubanga Katonda tatabagana era nti teyegatta na kintu kyonna kiri mu nsi.
 - c) Okutangirira, eri omuntu akkiririza mu njigiriza eno, kwajjira mu kutegeera. Tekwajja kuyita mu musalaba.
- b. Ekizibu ky'enjigiriza eno Gnostic.
 - 1) Ekizibu kyaali nti endowooza z'enjigiriza eno zaali zitabikibwamu enjigiriza y'Obukristaayo. Abagoberera enjigiriza eno baali beyita Bakristaayo.
 - 2) Tulaba okwogera kungi mu bitabo ebisembayo mu Ndagaano Enkadde nga byogera ku njigiriza eno (laba 1 Peet 3:18; 1 Yok 1:1; 4:2; 2 Yok 7). Ebitabo bino binoonya okulaga enjigiriza eno gnosticism n'okulabula Abakristaayo ku bulimba buno.

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiko —

B. Ekitabo 1 ne 2 Petero.

- 1. Waliwo ebintu ebyomuwendu musanvu Petero byayogerako mu baluwa ze zino.
 - a. Okugezebwa kw'okukkiriza okumuwendu (1 Pet 1:7).
 - b. Omusaayi gwa Kristo ogwomuwendu (1 Pet 1:19).
 - c. Ejinja edamu (1 Pet 2:4).
 - d. Ejinja eryokunsonda eryomuwendu: Kristo (1 Pet 2:6).
 - e. Omwoyo omukakamu era ogwedembe (1 Pet 3:4).
 - f. Okukkiriza okweomuwendu (2 Pet 1:1).
 - g. Ebyasubizibwa ebyomuwendu (2 Pet 1:4).
- 2. 1 Petero.
 - a. Omulamwa omukulu ogwa 1 Petero.
 - 1) Obwuwanguzi wakati mu kubonabona.
 - 2) Ekigambo kubonabona kidibwamu emirundi nga 15.
 - b. Olunyiriri olukulu olwa 1 Petero - 1 Pet 4:1, “Oba nga Kristo yabonabona ku lwaffe...”

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera engeri 1 Pet 4:1 gyekinakozesebwa okumaliriza ekitabo kya 1 Petero.

- 3. 2 Petero.
 - a. Omulamwa omukulu mu 2 Petero - okulabula ku bayigiriza abakyamu.
 - b. Olunyiriri olukulu mu 2 Petero - 2 Pet 2:1, “waliwo abayigiriza ababulimba mu mwe...”

ENDAGAANO EMPYA III

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Eby'okuwandiiko —

Yogera ku ngeri 2 Pet 2:1 bwekinakozesebwa okumaliriza ekitabo kya 2 Petero.

C. Ebitabo 1, 2, 3 Yokaana ne Yuda.

1. 1 Yokaana.

a. Omulamwa omukulu ogwa 1 Yokaana .

- 1) Okulumba ku njigiriza ya gnosticism okuyita mu kusitula okutegeera okutuufu n'okusaawo okukema okusobola okwawula wakati w'ekituufu n'ekikyaamu.
- 2) Yokaana atuwa ebigererwa bina ebyenjwulo ebyawandiikisa ebaluwa eno (laba 1 Yok 1:4; 2:1; 2:26; 5:13).

b. Olunyiriri olukulu olwa 1 Yok - 1 Yok 2:21, “Mumazima temuli bulimba...”.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri 1 Yok 2:21 bwekinakozesebwa okuwaliriza ekitabo kya 1 Yokaana.

2. 2 Yokaana.

- a. Omulamwa omukulu ogwa 2 Yokaana - Okulabula eri enyigiriza enkyamu.
- b. Olunyiriri olukulu olwa 2 Yokaana - 2 Yokaana 7, 8, “abalimba bangi abafuluma muni...”

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri 2 Yok 7, 8 bwekwakozesebwa okumaliriza ekitabo kya 2 Yokaana.

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

3. 3 Yokaana.

- a. Omulamwa omukulu ogwa 3 Yokaana - Okufaayo kw'omukristaayo.
- b. Olunyiriri olukulu olwa 3 Yokaana - 3 Yok 8, “kitugwanira okusembezanga "(abagenyi) ngabo...”

Eky'okubaganyko Ebirowoozo

Yogera engeri 3 Yok 8 bwekinakozesebwa okumaliriza ekitabo kya 3 Yokaana.

4. Yuda.

- a. Omulamwa omukulu ogwa Yuda okulabula okulalala eri abayigiriza abakyamu.
- b. Olunyiriri olukulu olwa Yuda - 3, 4, “abantu abamu (abatatya Katonda) abayingira nga basensera...”

Eky'okubaganyako ebirowoozo

Yogera engeri Yuda 3, 4 bwekikozesebwa okumaliriza ekitabo kya Yuda.

D. Ekitabo ky'okubikulirwa.

1. Omulamwa omukulu ogw'okubikulirwa - Amazima gentalo ez'omwoyo era nokutuuka kwe nkomerero y'omulembe.
2. Okuyiga okw'okubikulirwa okwawudwako.
 - a. Waliwo bingi nyo ebiyinza okuyigibwa mu kitabo kino. Kino sikifo kyakunda buziba okuyiga eby'okubikulirwa.
 - b. Wabula tujja kuwa, nga okumaliriza kwensengeka yendagaano empya, okuyigiriza ku makulu ge Kanisa omusanvu ez'ogedwako mu ntandikwa yekitabo.

ENDAGAANO EMPYA III

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ekifananyi ekidako okwogera ku kifananyi kino eky'okubikulirwa okunene okwaweebwa Yokaana. (wetegereze: omutendera oguyitibwa "ebyafaayo" ogwaga engeri emu yoka ku ngeri zona olugero luno mwe luyinza okuvunulwa).

Eby'okuwandiiko —

Enyiriri	Elinnya lye Kanisa ne nyinyonyola	Ensonga enungi	Ensonga embi	Ebisubizo eri abawanfuzi	Ebyafaayo
2:1-7	Efeso: Ekanisa ya osodokisi	Ebikolwa ebi lungi: okugumikiriza: okukya wa obubi:	Baleka okwa gala kwabwe okw'olube ryeberye	Obulamu obutagwawo mu lusuku lwa Katonda	Omulembe gwabatume ogwayiita
2:8-11	Sumuna Ekanisa eri mu bwavu naye nga ngagga	Okugumikiriza	Tewali	Tebali lega ku kufa kw'akulairi: Engule epya.	Okuyiganyiz bwa okwebyasa ebyasooka
2:12-17	Perugamo: Ekanisa eye bikolwa ebibi	Okusalawo: Okuwewaayo Okugumikiriza	Okuleka oku giriza okukya mu okukola obubi	Emmere eyomwoyo: Elinya epya.	Omulembe gwakonsintantini
2:18-29	Suwatira: Ekanisa eleka omwoyo gwa yezeberi	Ebikolwa ebirungi: okwagala: okuwereza: okugumikiriza.	Okuleka obubi bwava obukutwalamu kwonona.	Obuyinza: Emunyenye eyenkya.	Omulembe gwa papal Ebibi ebiri baawo
3:1-6	Saadi: Ekanisa elina elinya naye	Abamu tebayonona.	Okumanyira: Obunanfusi	Engeri enjeru entukuvu: Bali batula mu gulu.	Emilembe egya wakati
3:7-13	Firaderufiya: Ekanisa elina	Amazima: amanyi mato-	Tewali	Ekifo ekinene mugulu	Okukyusa
3:14-22	Lowodikiya: Ekanisa engagga naye nga nyavunyo.	Tewali	Ekibugumirize Amalala	Okutuula ku ntebe wamu ne Yesu	Enakku ezisembayo

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandiiko —

Okumaliriza essomo:

Kino kimaliriza Endagaano empya III, enonyereza emilamwa emingi nemitwe gyokuyigako egikwata ku kweyongera yongera kwe kanisa ye Ndagaano Empya. Okwonyereza kubademu ebaluwa z'omumakomera (Baefeso, Bafiripi, Bakolosaayi, ne Firemoni), ebaluwa zekisumba (1 ne 2 Timoseewo ne Tito), ekanisa ey'omulembe ogw'okubiri, abakristaayo abaliwo mu bayudaaya abokiriza (Yakobo, kudulirwa (1 ne 2 Petero, 1,2,3 Yokaana, Yuda ne kubikuliwa). Kino era kitukiriza ensengeka yamassomo gendagaano empya. Tusubira, okunonyereza kuno ktuwadde okumanya byona n'okutegera ebiri mu ndagaano empya).

ENDAGAANO EMPYA III

Endagaano Empya III: Awokujuliza

Eby'okuwandiiko —

¹Watchman Nee, Sit, Walk, Stand (Wheaton, Ill.: Tyndale House Publishers, Inc., 1979).

ENDAGAANO EMPYA III

Eby'okuwandliiko —